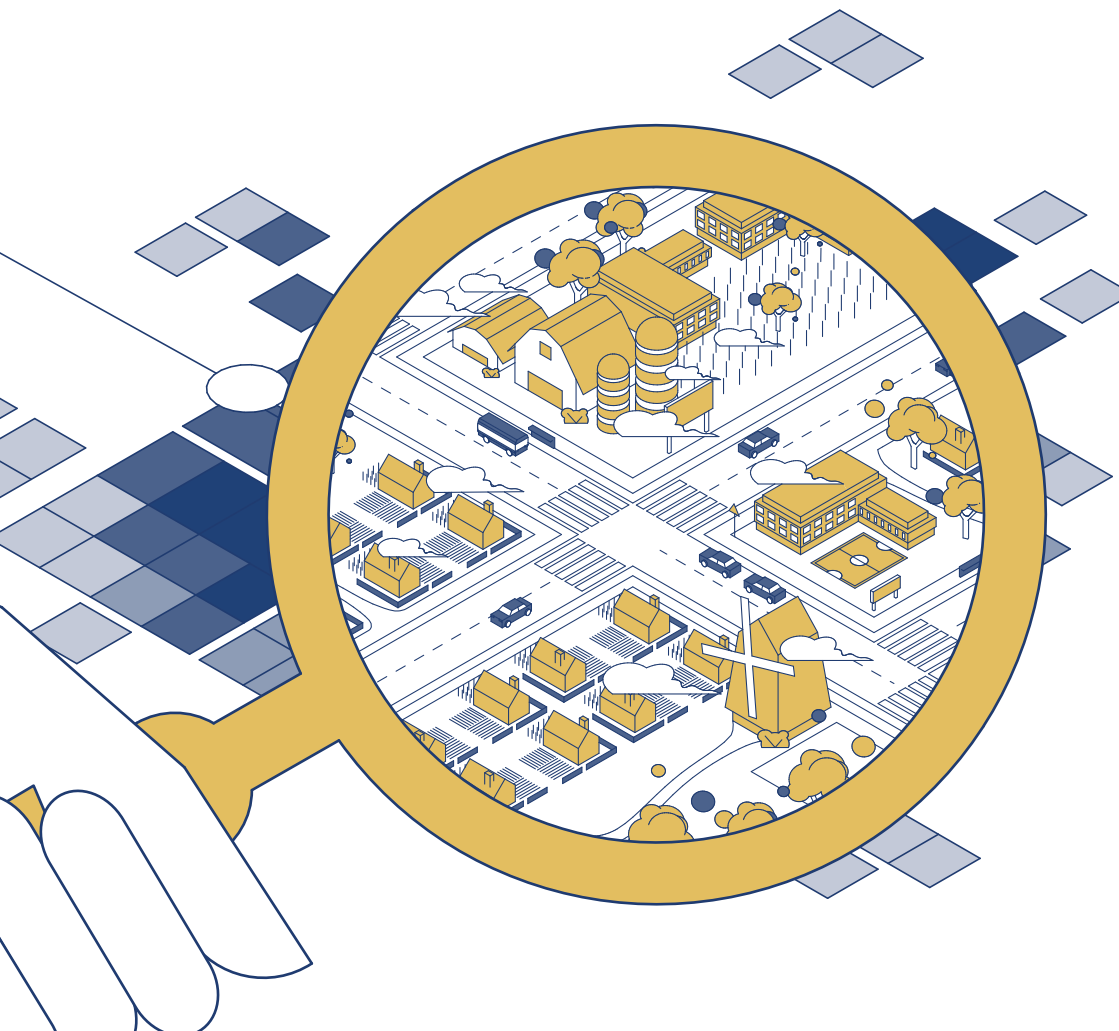

O co chodzi w

PLANOWANIU PRZESTRZENNYM

Co to jest planowanie przestrzenne?

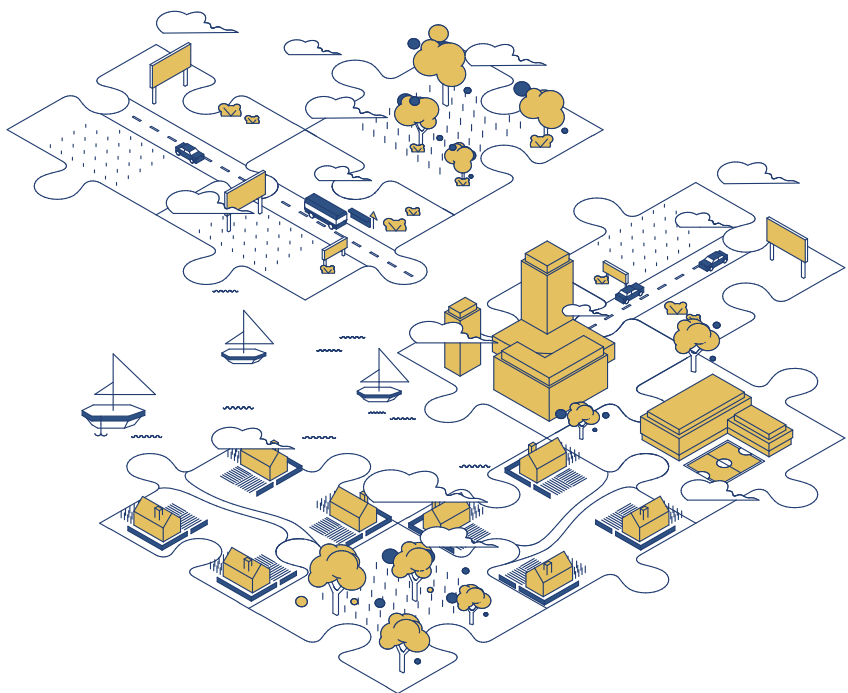
Planowanie przestrzenne w gminie to proces, w którym samorząd lokalny decyduje o rozwoju przestrzennym gminy.

Planowanie jest niezbędne, by kontrolować sposób, w jaki zmienia się nasze otoczenie, dlatego jest jednym z najważniejszych zadań gminy. Dzięki planowaniu przestrzennemu możemy zadbać, by inwestycje powstające na działkach prywatnych i publicznych odpowiadały potrzebom mieszkańców.

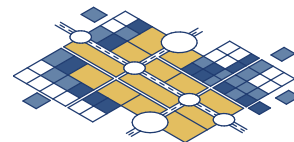
W procesie planowania przestrzennego musimy uwzględniać kwestie ważne dla całej gminy, takie jak konserwacja zabytków, ochrona środowiska czy tworzenie sprawnego systemu komunikacji publicznej. Określa

się tam również możliwości wykorzystania budynków i gruntów przez właścicieli.

Planowanie przestrzenne to proces wymagający godzenia interesów różnych grup. Polskie prawo ściśle definiuje procedury planistyczne, jednocześnie gwarantując w nich udział wszystkich zainteresowanych. Dlatego sporządzanie dokumentów planistycznych wymaga przeprowadzania konsultacji społecznych. Przestrzeń zaplanowana z udziałem mieszkańców umożliwi poprawę jakości ich życia.

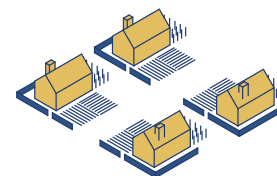
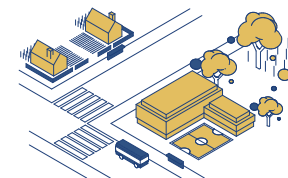

Jakie są narzędzia planowania dla gmin?

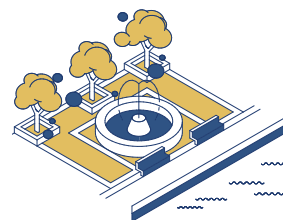
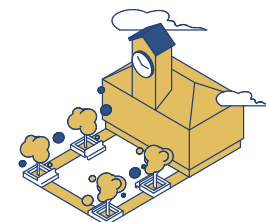
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (w skrócie „studium” lub SUIKZP) to dokument definiujący politykę przestrzenną całej gminy. To tam określa się obszary, gdzie będzie można budować osiedla mieszkaniowe, gdzie mogą powstać zakłady pracy, a gdzie tereny zielone. Studium obejmuje ustalenia dotyczące m. in. przebiegu dróg czy transportu zbiorowego.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (w skrócie „plan miejscowy” lub MPZP) to szczegółowy akt prawny, który musi być zawsze zgodny ze studium. Zazwyczaj dotyczy on fragmentu gminy i określa jak zagospodarować poszczególne działki, definiuje funkcje budynków oraz ich wielkości. Na podstawie planu miejscowego wydawane są pozwolenia na budowę.

Decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (w skrócie „WZ-ka”) to decyzja administracyjna, wydawana przez wójta, burmistrza lub prezydenta, która stanowi o tym w jaki sposób można wykorzystać daną działkę. Występuje się o nią w przypadku, gdy w danym miejscu nie obowiązuje plan miejscowy.

Decyzja o lokalizacji inwestycji celu publicznego to decyzja administracyjna, na podstawie której można zrealizować inwestycję publiczną np. szkołę, park, infrastrukturę techniczną czy boisko sportowe. Wydanie jej jest konieczne w przypadku, gdy w danym miejscu nie obowiązuje plan miejscowy.

Miejscowy plan rewitalizacji - jest specjalną formą planu miejscowego. Szczegółowo opisuje wygląd budynków i przestrzeni, a także charakter usług jakie mogą być na jego obszarze realizowane. Nowe inwestycje i funkcje muszą bowiem harmonizować z charakterem zabudowy istniejącej i usług, które już na nim występują.

Kto przygotowuje dokumenty planistyczne?

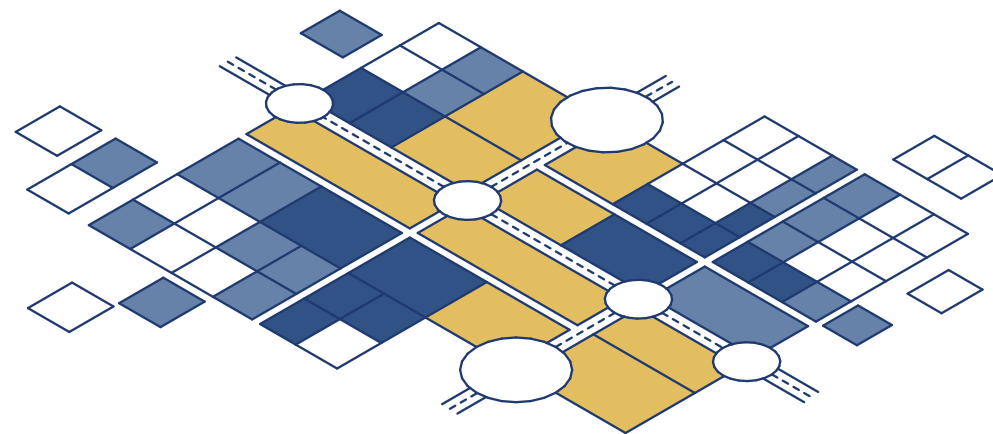
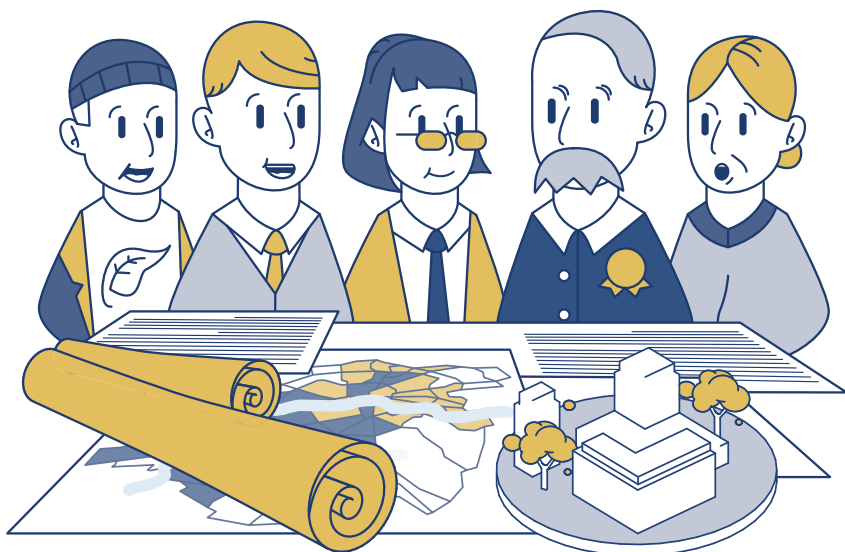
Ustawa o samorządzie gminnym oddaje decyzje o kształtowaniu przestrzeni w ręce gmin. To one decydują o rozwoju przestrzennym swojego obszaru opracowując studium i plany miejscowe – jest to tzw. władztwo planistyczne gminy.

Gminy nie podejmują decyzji o przestrzeni dowolnie. Proces planistyczny regulują ustawy, w tym najważniejsza ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ale także prawo ochrony środowiska, ustawa o ochronie zabytków i inne. W proces planowania włączone są też różne organy państwowe, jak np. konserwatorzy zabytków czy inspektorzy sanitarni.

O potrzebie przygotowania planu miejscowego i studium decyduje samodzielnie rada gminy. Projekty tych dokumentów planistycznych

sporządza wójt, burmistrz lub prezydent. Nie tworzy go jednak sam. Zajmuje się tym cały zespół ludzi, w tym pracownicy samorządowi i urbaniści, czyli projektanci zajmujący się planowaniem przestrzennym. Zespół projektowy tworzą także specjaliści z innych dziedzin: ochrony środowiska, inżynierii, transportu, socjologii, ekonomii i inni.

Dzięki pracy zespołu złożonego z wielu specjalistów władze gminy otrzymują informacje niezbędne do decydowania o rozwoju przestrzennym jej terenów.

Studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (w skrócie studium) to dokument obejmujący ustalenia dotyczące rozwoju całego obszaru gminy.

Studium to zbiór wytycznych, które mówią o tym, gdzie powinna być lokowana nowa zabudowa, parki i lasy, drogi, ogrody działkowe czy trasy rowerowe. Zgodnie z tymi regułami sporządza się później plany miejscowe.

Studium składa się z dwóch części:

- » Pierwsza (tzw. uwarunkowania) mówi o tym, jak przestrzeń gminy wygląda obecnie
- » Druga, istotniejsza – decyduje o kierunkach rozwoju, w tym o lokalizacji przyszłych inwestycji.

Mimo, że studium nie jest aktem prawa miejscowego, to plany miejscowe muszą być z nim zgodne. Właśnie z tego powodu to bardzo ważne narzędzie planistyczne. Jego celem jest zapewnienie zrównoważonego

rozwoju gminy - tak by mieszkańcom żyło się w niej jak najlepiej.

Jeśli w studium pewien teren zostanie przeznaczony np. pod osiedle mieszkaniowe albo park, to inna funkcja nie będzie mogła się już na nim pojawić. Również plan miejscowy nie będzie mógł ustalić innego przeznaczenia terenów, np. pod funkcję przemysłową.

Ze względu na fakt, że studium określa kierunki polityki przestrzennej, jest podstawą w relacjach między gminą a mieszkańcami, którzy chcą na jej obszarze żyć i rozwijać się zawodowo. Istotne jest więc, by potrzeby dotyczące przestrzeni mieszkańcy zgłaszali właśnie przy opracowywaniu studium.

Jak czytać studium?

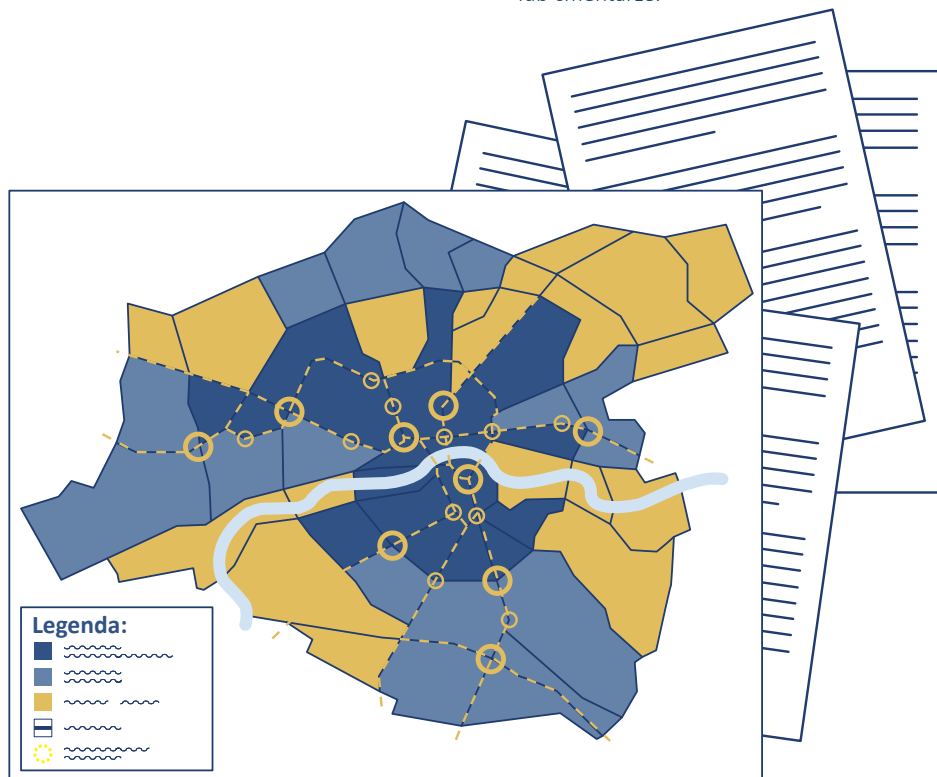
Studium składa się z części rysunkowej i opisowej. Te dwa elementy opracowania są równorzędne, dlatego warto zapoznać się dokładnie z całym dokumentem.

Studium zawierać może szereg rysunków (map), dotyczących np. rozwoju dróg, energetyki albo transportu publicznego. Spośród wszystkich z nich najważniejsza jest mapa dotycząca przeznaczenia poszczególnych terenów w przyszłości, którą należy czytać zgodnie z jej legendą.

W tekście studium znajdują się m.in. szczegóły dotyczące tego, jakie rodzaje inwestycji mogą powstać na danym, widocznym na mapie obszarze.

Kolorystyka użyta na rysunku oznacza poszczególne rodzaje funkcji przewidzianych na danym obszarze, np.:

- » jasnobrązowy: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- » ciemnobrązowy: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna,
- » czerwony: zabudowa usługowa,
- » żółty: tereny rolnicze,
- » zielony: tereny zieleni, ogródki działkowe lub cmentarze.

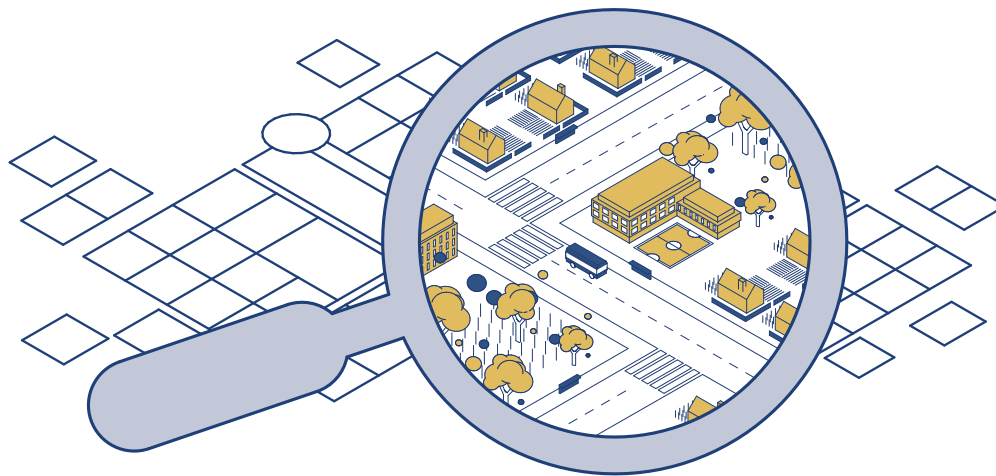

Skutki uchwalenia studium

Studium to wybór najlepszego scenariusza rozwoju gminy.

Ustalenia studium wpłyną na to, w którym miejscu w gminie mogą w przyszłości powstać mieszkania i miejsca pracy. Zdecydują też gdzie pojawią się nowe drogi, parki lub usługi związane z edukacją czy kulturą. O ostatecznej decyzji w sprawie realizacji inwestycji publicznej decyduje jednak nie samo studium, a inny obowiązkowy dokument gminy - Wieloletni Plan Inwestycyjny.

Samo uchwalenie nowego studium nie oznacza też, że zmienione zostaną sprzeczne z nim plany miejscowe. Rada gminy osobno zdecyduje, czy będzie chciała uchwalić nowe plany dla danego obszaru. Niemniej rola studium jest niezwykle istotna dla zapewnienia spójnej polityki przestrzennej gminy. Dokument ten gwarantuje powiązanie w całość planów miejscowych opracowywanych dla fragmentów gminy.

Plan miejscowy

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (w skrócie plan miejscowy), to szczegółowy akt prawny określający zasady użytkowania i rodzaj zabudowy na konkretnych terenach w gminie.

Plan miejscowy jest aktem prawa miejscowego. Oznacza to, że obowiązuje on wszystkich mieszkańców gminy. To w planie miejscowym znajdują się szczegółowe informacje odnośnie przeznaczenia działek. Najważniejszym celem uchwały jest zagwarantowanie, że obszar, którym objęty jest plan miejscowy, będzie uporządkowany przestrzennie i funkcjonalny.

Dokument ten określa dokładnie, gdzie i jakiego rodzaju budynki mogą powstać na danym obszarze, definiuje ich rozmiary oraz wysokość. W planach miejscowych można znaleźć informacje o szerokościach dróg, które zostaną wybudowane, lub liczbie miejsc parkingowych. Ustala się w nich również lokalizację parków i placów.

W planie miejscowym gmina ma obowiązek określić szereg zasad, które będą wpływały na

ostateczny kształt przestrzeni, kryteria ochrony zabytków i drzew, czy wymogi dotyczące wyglądu terenów publicznych. Równocześnie plan umożliwi chociażby ustalenie kolorystyki budynków lub rodzaj pokrycia dachu.

Na podstawie planu miejscowego wydawane są decyzje administracyjne, np. pozwolenia na budowę i rozbiórkę. Z tej przyczyny język opisu i skala rysunku jest dużo bardziej szczegółowa, niż w przypadku studium.

To w planach miejscowych gmina definiuje dokładną lokalizację szkół, domów kultury lub obiektów usługowych. Może przez to zachęcić inwestorów do budowania w określonej lokalizacji, a jednocześnie zabezpieczyć tereny, które nie powinny zostać zabudowane, pozostając np. parkiem czy lasem.

Jak czytać plan miejscowy?

Plan miejscowy składa się z dwóch części: tekstu planu (który stanowi treść uchwały) oraz rysunku planu będącego ilustracją do tekstu. Obie części są ze sobą nierozzerwalnie połączone.

Na początku części tekstowej opisane są ogólne zasady, dotyczące całego obszaru planu. W dalszej części określone są szczegółowe wymagania wobec odrębnych terenów wyznaczonych na rysunku. Obszar każdego planu podzielony jest na tereny, które mogą obejmować część działki lub większą ilość działek. W planie miejscowym znajdują się konkretne zapisy dla każdego z nich.

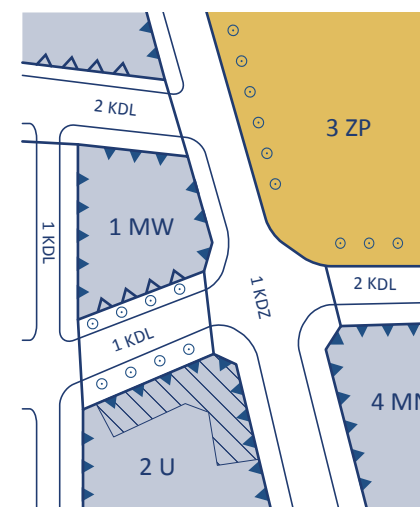
natomiast jest po to, by móc znaleźć konkretny obszar w tekście i sprawdzić, co zostało dla niego przewidziane. Np. jaką część działki można zabudować, jak nachylony musi być spadzisty dach, ile miejsc parkingowych trzeba wybudować w ramach inwestycji, lub jaki procent terenu musi zajmować zieleń. Bardzo istotne są też linie zabudowy, które określają w jakim miejscu może powstać budynek.

Rysunek pełni formę ilustracji do części opisowej planu. Jest więc niezbędną częścią uchwały, ściśle powiązaną z jej tekstem. Podstawą do zrozumienia rysunku planu miejscowego jest umieszczona na nim legenda, która wyjaśnia wszystkie użyte na rysunku oznaczenia.

Do często stosowanych oznaczeń przeznaczenia terenów w planach miejscowych należą:

- » MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (jasnobrązowy)
- » MW – zabudowa mieszkaniowa wielnorodzinna (ciemnobrązowy)
- » U – zabudowa usługowa (czerwony)
- » R – tereny rolnicze (żółty)
- » ZP – tereny zieleni urządzonej (zielony)

Każdy teren wyznaczony w planie miejscowym ma swoją literę, a często również i liczbę. Litera mówi o przeznaczeniu terenu, liczba

- OBOWIĄZUJĄCE LINIE ZABUDOWY
- NIEPRZEKRACZALNE LINIE ZABUDOWY
- LINIE ROZGRANICZAJĄCE TERENY O RÓŻNYM PRZEZNACZENIU
- BUDYNKI WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
- TERENY DRÓG PUBLICZNYCH KLASY G,Z,L,D
- SZPALERY DRZEW
- NUMERY PORZĄDKOWE TERENÓW
- TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ
- TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ
- TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ

Skutki uchwalenia planu miejscowego

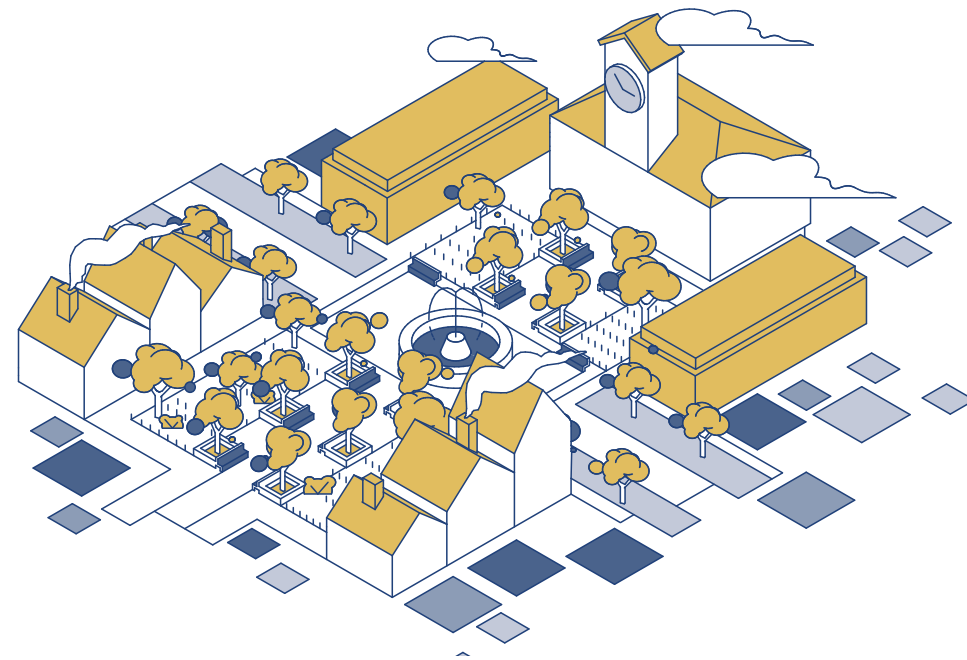
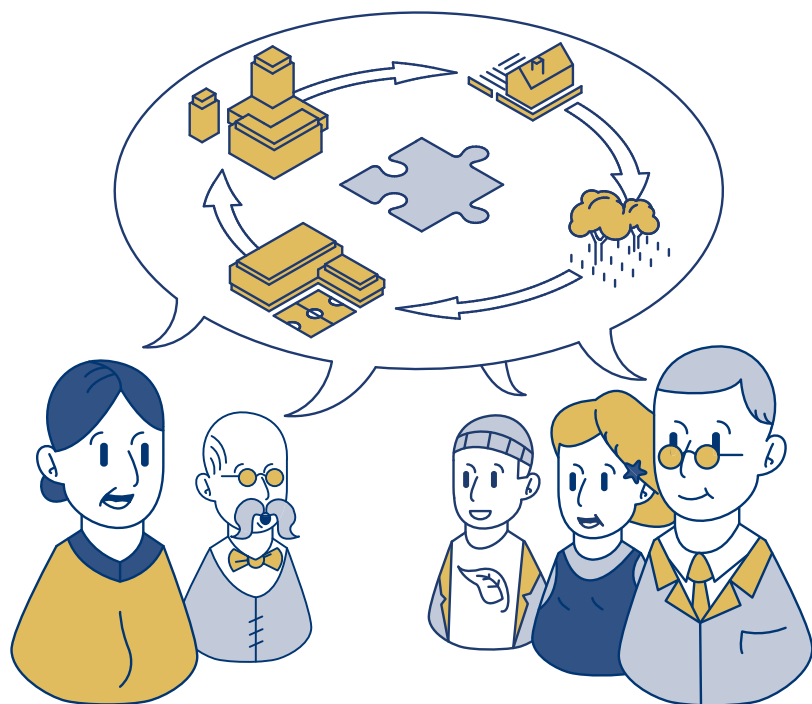
Wszystkie ustalenia planu miejscowego mają formę nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń. Określają też precyzyjne parametry wykorzystania działek.

Skutkiem uchwalenia planu miejscowego jest konieczność dopasowania każdej inwestycji na jego obszarze do zapisów występujących w uchwale.

To co znajdzie się w planie miejscowym wpłynie więc na to, jak będzie zabudowywana nasza okolica. Czy niezagospodarowany teren obok nas stanie się parkiem, czy powstaną na nim budynki albo plac. Plan zdefiniuje również ich potencjalną wysokość i odległość nowych inwestycji od istniejącej zabudowy, określi

wielkość obszaru przeznaczonego na zieleni lub szerokość drogi dojazdowej.

Warto jednak pamiętać, że sam plan miejscowy nie zmusza właścicieli działek do podjęcia określonych działań, np. budowy nowego obiektu. Każdy może korzystać z gruntu w sposób, w który wcześniej korzystał, a zapisy planu miejscowego będą miały praktyczne zastosowanie dopiero np. w przypadku ewentualnej budowy czy rozbiórki.

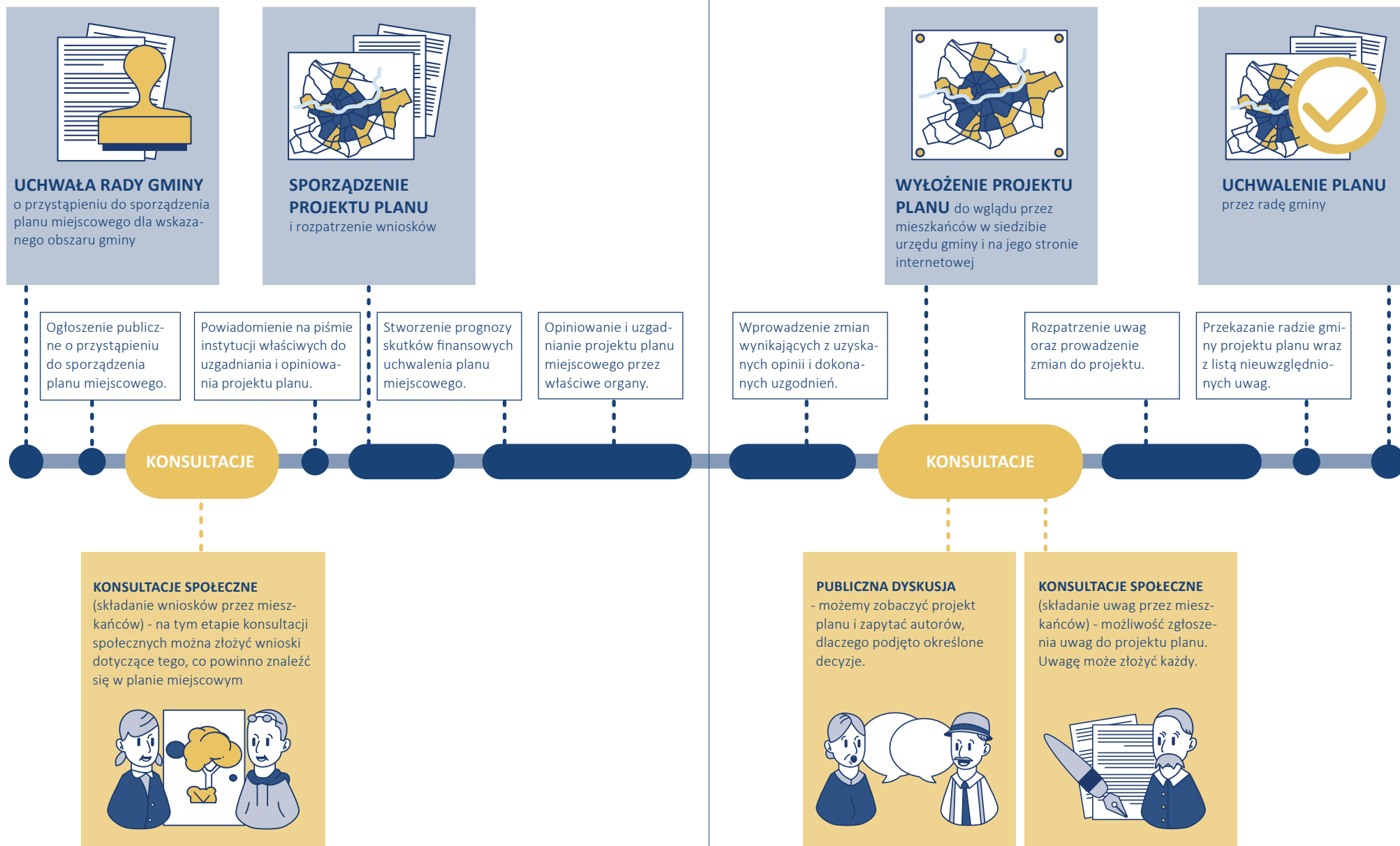
Dlaczego warto planować przestrzeń?

Planowanie przestrzenne ma wiele zalet, między innymi:

- » Szansę na znalezienie kompromisowych rozwiązań dotyczących przestrzeni i jej zagospodarowania.
- » Ustalenie zasad, według których będzie się zmieniało nasze otoczenie.
- » Możliwość zabezpieczenia miejsca pod inwestycje publiczne, takie jak przedszkola, szkoły czy parki.
- » Szanse na ochronę zabytków niewpisanych do rejestru.
- » Możliwość rozwiązania sporów już na etapie rozpoczęcia prac nad dokumentem planistycznym.
- » Zapewnienie lepszej jakości życia mieszkańców.

Proces planistyczny

Jak krok po kroku wygląda proces uchwalania planu miejscowego.

Prawa mieszkańców w procesie planowania

Możliwość udziału w konsultacjach dokumentów planistycznych, w tym składania uwag, to bardzo ważne prawo obywatelskie.

Mamy prawnie zapewnioną możliwość wypowiedzenia się w sprawach, które są dla nas istotne. Do jednej z nich z pewnością należy wygląd naszej okolicy. Mieszkańcy mogą skorzystać z następujących form konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym:

Wszystkie wnioski i uwagi powinny zostać rozpatrzone - co oznacza, że samorząd musi wprowadzić do planu uwzględnione uwagi lub wyjaśnić dlaczego inne nie zostały przyjęte. Wójt lub burmistrz rozpatruje uwagi i sporządza listę uwag nieuwzględnionych.

1. Złożyć wniosek o uchwalenie nowego lub zmianę istniejącego planu miejscowego lub studium
2. Złożyć wniosek przed sporządzeniem projektu planu miejscowego lub studium
3. Uczestniczyć w publicznej dyskusji po wyłożeniu projektu planu miejscowego lub studium
4. Złożyć uwagę do wyłożonego projektu planu miejscowego lub studium

Korzyści z konsultacji społecznych

Współdecydowanie oznacza udział mieszkańców w sprawowaniu władzy. Najpopularniejszą formą współdecydowania są konsultacje społeczne, które oznaczają zbieranie opinii, pomysłów i sugestii od obywateli. Właśnie ta forma jest stosowana w planowaniu przestrzennym.

Samorządy powinny podejmować decyzje, które wraz z uwzględnieniem przyszłego rozwoju gminy, odpowiedzą kompleksowo na potrzeby wszystkich mieszkańców.

Na pierwszym etapie konsultacje pozwalają na zebranie wniosków od mieszkańców, przed sporządzeniem projektu dokumentu. W późniejszym etapie, już po sporządzeniu projektu dokumentu, mieszkańcy mogą również składać uwagi do jego treści.

Konsultacje są sposobem, w jaki mieszkańcy mogą wpłynąć na kształt przestrzeni w swojej okolicy. Dla władz gminy to okazja, by wysłuchać potrzeb mieszkańców

w konkretnych kwestiach dotyczących przestrzeni. Najważniejsze korzyści z konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym to:

- » wiedza na temat przyczyn powstania takiego, a nie innego projektu studium czy planu miejscowego,
- » możliwość otwartego wyrażenia swoich potrzeb i zaznaczenia braków w infrastrukturze miejsca zamieszkania,
- » możliwość wysłuchania i zrozumienia argumentów „drugiej strony”, czyli mieszkańców o innych poglądach,
- » wskazanie wartości ponadmaterialnych, których autorzy dokumentu mogą nie znać, jeśli nie mieszkają w określonym miejscu.

Planowanie przestrzenne to proces, w którym samorząd lokalny decyduje o przestrzennym rozwoju gminy. Mówi o tym gdzie i jak realizować inwestycje miejskie i prywatne. Decyduje, gdzie powstaną osiedla mieszkaniowe, szkoły i drogi, czy któreś powinny poruszać się komunikacja publiczna. Bez planowania żylibyśmy w chaosie. Mogłoby to oznaczać chociażby brak szkoły na bardzo dużym osiedlu, lub nie zapewnienie odpowiedniego dojazdu tam, gdzie jest bardzo potrzebny.

Niniejsza broszura ma za zadanie pomóc mieszkańcom gminy poruszać się w procesach planistycznych i zachęcić do udziału w konsultacjach społecznych.

think co.

Real Estate Research Lab

Publikacja opracował zespół think co. - real estate research lab, w składzie:
Przemysław Chimczak, Tomasz Bojęć, Marcin Koszalski, Marta Żak

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja powstała ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu „Nowa jakość konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym - II edycja” realizowanego przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej.